

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

HISTORIA ARCHITEKTURY 1

Przedmiot

Kierunek studiów

ARCHITEKTURA

Studia w zakresie (specjalność)

Poziom studiów

pierwszego stopnia

Forma studiów

stacjonarne

Rok/semestr

I/1

Profil studiów

ogólnoakademicki

Język oferowanego przedmiotu

polski/angielski

Wymagalność

obligatoryjny

Liczba godzin

Wykład

30

Ćwiczenia

0

Laboratoria

0

Projekty/seminaria

0

Inne (np. online)

0

Liczba punktów ECTS

3

Wykładowcy

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

prof. dr hab inż. arch. Piotr Marciniak

e-mail: piotr.marciniak@put.poznan.pl

Wydział Architektury

ul. Jacka Rychlewskiego 2, 61-131 Poznań

tel.: 61 665-33-21

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

prof. dr hab inż. arch. Piotr Marciniak

e-mail: piotr.marciniak@put.poznan.pl

Wymagania wstępne

Wiedza:

- podstawowa wiedza z zakresu historii powszechnej
- podstawowa wiedza niezbędną do rozumienia społecznych, ekonomicznych, prawnych i pozatechnicznych uwarunkowań procesów historycznych
- student ma wiedzę z zakresu sztuki, historii, geografii, matematyki, fizyki przydatną do zrozumienia prostych zależności zachodzących w budowlach na przestrzeni wieków w różnych warunkach klimatycznych
- student zna podstawowe metody, techniki (w tym rysunek architektoniczny), konieczny w prowadzeniu wykładów i przygotowania prac semestralnych

Umiejętności:

- wykorzystywanie dostępnych źródeł informacji, w tym źródeł elektronicznych
- student wykazuje umiejętność poprawnego wnioskowania na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł

Kompetencje społeczne:

- zrozumienie konieczności poszerzania swoich kompetencji, gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu

Cel przedmiotu

1. uświadamia studentom ciągłość rozwoju tradycji architektonicznej w płaszczyźnie techniki, użyteczności i sztuki w okresie od starożytności do czasów romańskich,
2. określa związki między możliwościami technicznymi i poziomem zaspokojenia potrzeb materialnych i duchowych,
3. przedmiot zwraca uwagę na genezę lokalnej specyfiki architektury tego samego okresu w różnych krajach i regionach w okresie starożytności, wczesnego chrześcijaństwa i romańskim,
4. zapoznaje z najważniejszymi, w omawianych okresach, dziełami i twórcami architektury w okresie od starożytności do okresu romańskiego,
5. uczy o niezmiennych zasadach twórczego myślenia i dochodzenia do nowych rozwiązań funkcjonalnych, technicznych i formalnych
6. umożliwia poznanie podstawowych zagadnień związanych kompozycją urbanistyczną i architektoniczną,
7. uświadamia różnice w skali ludzkiej i monumentalnej,
8. realizuje pracę w niewielkiej grupie rozwijając umiejętności interpersonalne i odnajdywanie się w różnych rolach,

9. stanowi pole dla ćwiczenia umiejętności rysunkowej prezentacji architektury,
10. umożliwia ocenę porównawczą metod prezentacji graficznej pracy własnej i kolegów.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza

B.W1. teorię architektury i urbanistyki przydatną do formułowania i rozwiązywania prostych zadań z zakresu projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz planowania przestrzennego;

B.W2. historię architektury i urbanistyki, architekturę współczesną, ochronę dziedzictwa, w zakresie niezbędnym w twórczości architektonicznej, urbanistycznej i planistycznej;

Umiejętności

B.U1. integrować wiedzę z zakresu różnych obszarów nauki m.in. historii, historii architektury, historii sztuki i ochrony dóbr kultury podczas rozwiązywania zadań inżynierskich;

B.U2. dostrzegać znaczenie pozatechnicznych aspektów i skutków działalności projektowej architekta, w tym jej wpływu na środowisko kulturowe i przyrodnicze;

Kompetencje społeczne

B.S1. formułowania opinii dotyczących osiągnięć architektury i urbanistyki, ich uwarunkowań oraz innych aspektów działalności architekta, a także przekazywania informacji i opinii;

B.S2. rzetelnej samooceny, formułowania konstruktywnej krytyki dotyczącej działań architektonicznych i urbanistycznych.

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

1. Wykłady z przedmiotu Historia architektury powszechnej i polskiej kończą się egzaminem. Przewidziany jest termin zerowy egzaminu oraz dwa egzaminy sesyjne, przy czym drugi jest terminem poprawkowym.
  - 1.1. Egzamin z przedmiotu Historia architektury jest pisemny i rysunkowy.
  - 1.2. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu z przedmiotu Historia architektury jest zaliczenie laboratorium z tego przedmiotu potwierdzone wpisem w indeksie.
2. Ćwiczenia pozwalają na bieżącą ocenę zrozumienia omawianych problemów przez każdego studenta. Cotygodniowe opracowanie tematów analizujących strukturę zadanych budowli, dyskusja oraz wyjaśnienia, jakich udziela prowadzący umożliwiają właściwą ocenę wiedzy każdego studenta. Prace oceniane są po zakończeniu poszczególnych zajęć. Student równolegle przygotowuje indywidualną, własną pracę semestralną, która daje możliwość prowadzenia badań. Konieczność graficznego zaprezentowania jej ostatecznych wyników wymusza podejmowanie decyzji syntetyzujących oraz doskonalenia warsztat techniczny i graficzny studentów. W trakcie semestru może odbyć się zapowiedziane kolokwium. Końcowa ocena z Laboratorium wynika z częściowych ocen cotygodniowych, oceny z kolokwium i oceny pracy semestralnej.

Ocena formująca:

- ocena wiedzy oraz prezentacji pracy semestralnej na forum grupy, wspólna analiza i dyskusja; ocena pracy semestralnej
- oceny z prac rysunkowych
- ocena z kolokwium

Przyjęta skala ocen: 2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0

Ocena podsumowująca:

- ocena uzyskana w trakcie egzaminu pisemnego, stanowiąca średnią z ocen cząstkowych (wiedza i umiejętności rysunkowe)

Przyjęta skala ocen: 2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0

Treści programowe

1. Wstęp: warunki zaliczenia przedmiotu wykładów i ćwiczeń. Literatura przedmiotu. Podstawowe wiadomości o stylu i składnikach budowli. Cywilizacje prehistoryczne. Architektura Azteków, Inków i Majów.
2. Mezopotamia: wypieranie kultur: Sumerowie, Babilon, Asyria, Persja – zmiany na obszarze dwurzecza, gospodarka, system nawodnienia, powstanie warownych miast. Babilon: zikkurat, świątynia i dom. Wiszące ogrody Semiramidy. Pałace w Babilonie, Asyrii i Persji.
3. Architektura starożytnego Egiptu: okresy rozwoju państwa i specyfika gospodarki; kultura związana z Nilem. Religia. Przeznaczenie, struktura funkcjonalna i kształtowanie przestrzeni świątyni egipskiej. Zespoły świątynne o różnym przeznaczeniu (Karnak-Luksor) i rozwiązaniach przestrzennych: świątynie tarasowe Mentuchotepa II i III i królowej Hatszepsut. Piramidy i grobowce skalne. Zespoły sepulkralne: funkcja, rozwiązania przestrzenne i konstrukcyjne. Nekropola w Gizie. Technika i technologia prowadzenia prac budowlanych w Egipcie: nawodnienie i wielkie budowy; materiał, narzędzia, pomiary, transport. Rezydencja. Dom. Relacje dzieł architektury i sztuki: rzeźba, płaskorzeźba, relief, polichromia.
4. Architektura minojska i mykeńska. Okres prehistoryczny kultury greckiej: Kreta – pałac w Knossos, Fajstos i Mali, Mykeny i Tiryns – cytadele. Lwia Brama, megarony, mury cyklopie. Grób Agamemnona (Skarbiec Atrydów), sklepienie pozorne. Troja – megaron, miasto.
5. Starożytna Grecja: warunki naturalne. Porządki greckie. Rozwój formy świątyni: megaron, templum In antis, prostylom, amfiprostylos, peripteros, pseudoperpteros, dipteros, tolos i monopter. Lokalizacja i funkcja. Konstrukcja świątyni greckiej. Porządek dorycki. Korekty optyczne. Technika wykonywania elementów trzonu, belkowania, detalu. Świątynie doryckie: Partenon ateński – łączenie porządków. Rola oświetlenia wnętrza świątyni i sposoby doświetlenia wnętrza świątyń greckich. Kolorystyka świątyń

6. Starożytna Grecja: Porządek joński: geneza i forma. Świątynie jońskie: Nike Apteros, Erechtejon, Artemidy w Efezie, Ateny Polias w Priene, Apollona w Didymie, Filiptejon w Olimpii, Tolos w Epidauros. Porządek koryncki. Świątynie korynckie: Zeusa Olimpijskiego i pomnik Lizykratesa w Atenach. Dom grecki. Stoa, buleuterion, teatr, gimnasion, stadion, mury miejskie. Akropol ateński w epoce Peryklesa – V w p.n.e. Mauzoleum w Halikarnasie. Ołtarz Zeusa w Pergamonie. Okręgi kultowe: Olimpia i Delfy. Mista greckie: reformacja Hipodamosa; Milet, Priene.
7. Etruskowie: urbanistyka, świątynia i rzeźba. Rzymska kultura i architektura – wynik przenikania etruskich i greckich wzorów. Świątynia rzymska: lokalizacja i wystrój. Ekspansja imperium i jej konsekwencje. Porządki rzymskie - nowe, adaptacje porządków greckich: zestawienie porównawcze cech poszczególnych porządków. Najważniejsze świątynie w Rzymie: Fortuny Virillis, Marsa Ultra, Zgody, Wenus i Romy, Pantenon, Westy (na Forum Romanum i Forum Zoarium), Maison Caree w Nimes.
8. Starożytny Rzym. Porządki rzymskie. Konstrukcja łuku z impostami, koleby, sklepienie krzyżowe, klasztorne, żaglaste, kopuła o zmiennej grubości powłoki. Forum Romanum. Świeckie budowle rzymskie: bazyliki: Julijska i Maksencjusza, teatr Marcellusa – stopniowanie porządków. Fora cesarskie. Amfiteatr: Koloseum, termy: Dioklecjana, Caracalli, cyrki: Cirkus Maximus i Maksencjusza, łuki tryumfalne: Tytusa, Konstantyna, Septimusa Severusa. Kolumna Trajana. Domy rzymskie: insule i dom perystylowy. Budowle inżynierskie: drogi, mosty, akwedukty, Cloaca Maxima, mur Hadriana.
9. Rozpad imperium rzymskiego na zachodzie i wschodzie. Rawenna, Bizancjum (Konstantynopol) i architektura wczesnochrześcijańska. Inspiracje. Układy osiowe i centralne. Tradycja stropu belkowego i kopuły. Powłoki amforowe. Kopuła na trompach i żaglach. Bazylika wczesnochrześcijańska z transeptem i bez (funkcja, konstrukcja forma: problem wystroju). Pierwowzór: bazylika rzymska. Konfesja. Rawenna: baptysteria Arian i Ortodoksów, grobowce: Galii, Placydii, Teodoryka (Santa Maria Della Rotunda).
10. Bizancjum. Kościół San Vitale w Rawennie – przestrzeń wewnętrzna, konstrukcja, forma zewnętrzna. Mozaika bizantyjska a mozaika rzymska. Bizantyjskie układy centralne: Hagia Sofia oraz Świątynia Sergiusza i Bachusa w Konstantynopolu, San Stefano Rotundo i Santa Constanza w Rzymie. Konstrukcje wielokopułowe: św. Apostołów w Konstantynopolu i św. Jana w Efezie. Architektura prawosławna.
11. Architektura prawosławia i islamu. Układ przestrzenny meczetu; meczet w Mekce, meczet w Kordobie. Wybrane przykłady architektury cerkiewnej Sobór św. Sofii w Kijowie, Sobór św. Sofii w Nowogrodzie Wielkim.
12. Architektura karolińska i ottońska. Kaplica pałacowa w Akwizgranie, kościół w Centuli (obecnie Saint-Riquier), kościół Saint Germain w Auxerre, kościół opacki w Fuldzie, kościół klasztorny w ST. Galen, kościół św. Michała Hildesheim. Rozwój wczesnośredniowieczny monastycyzmu – opactwo ST. Galen, opactwo Cluny.
13. Rozwój konstrukcji romańskiej. Szkoły romańskie we Francji: Dolina Nadrenia, Górna Nadrenia (Ile-de-France), Normandia, Burgundia, Owernia, Poitou, Akwitania, Prowansja i Langwedocja, Południowa i południowo-zachodnia Francja.

14. Początki polskiej państwowości i architektura romańska w Polsce: początki osadnictwa na ziemiach polskich, osada w Biskupinie, warowne grody I podgrodzia. Obiekty: Ostrów Lednicki, Przemyśl, Giecz, Wzgórze Wawelskie, katedry w Poznaniu, Gnieźnie i na Wawelu, Trzemeszno, Inowłódź, Mogilno, Tum pod Łęczycą, Pradocin, Cieszyn, Czerwińsk, Kruszwica, Strzelno i Kraków Kosciół Św. Andrzeja.

Metody dydaktyczne

1. Wykład kursowy z prezentacją multimedialną.
2. Metoda ćwiczeniowa oparta na wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy oraz konwersatorium; graficzna interpretacja omawianej problematyki (szkicownik).
3. eLearning Moodle (system wspomagania procesu dydaktycznego i nauczania na odległość).

Literatura

Podstawowa

1. David Watkin, Historia architektury zachodniej, Warszawa 2001.
2. Wilfried Koch, Style w architekturze, Warszawa 1996.
3. Nikolaus Pevsner, Historia architektury europejskiej, Warszawa 2013.
4. Jadwiga Lipińska, Sztuka starożytnego Egiptu, Warszawa 2008.
5. Stefan Parnicki-Pudełko, Architektura Starożytnej Grecji, Warszawa 1985.
6. Gilbert-Charles Picard, Sztuka rzymska, Warszawa 1975.
7. Zygmunt Świechowski, Architektura romańska w Polsce, Warszawa 2000.
8. E-skrypt dla przedmiotu „Historia architektury powszechnej”.

Uzupełniająca

1. Krystyna Kubalska-Sulkiewicz, Słownik terminologiczny sztuk pięknych, Warszawa 2007.
2. Nikolaus Pevsner, John Fleming, Hugh Honour, Encyklopedia architektury, Warszawa 1997.
3. Janusz Ballenstedt, Architektura. Historia i teoria, Warszawa-Poznań 2000.
4. Livio Zerbini, Starożytne miasto rzymskie, Warszawa 2008.
5. Banister Fletcher, Sir Banister Fletcher's A History of Architecture, New York 2002.
6. Marian Moffet, Michael Fazio, Lawrence Wodehouse, A World History of Architecture, London 2003.

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	77	3
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	30	1,0
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwίων/egzaminu, wykonanie projektu) ¹		

¹ niepotrzebne skreślić lub dopisać inne czynności